

Gebedswaken in het ziekenhuis

door Anne Vandenhoeck

In alle bescheidenheid wil ik u kennis laten maken met de gebedswaken — want zo heten onze gebedsdiensten — die plaats vinden in het H.-Hartziekenhuis te Oostende. Toen ik daar een tweetal jaar geleden startte als pastoraal werkster, vormden deze gebedswaken reeds een degelijke steen in de pastorale — veelkleurige — mozaïek van het ziekenhuis. Vooreerst wil ik het met u hebben over hun oorsprong en evolutie.

Oorsprong en evolutie

Een zestal jaren geleden trok men met het kruis van Taizé door Vlaanderen. In verschillende gemeenschappen werd er een gebedsviering rond georganiseerd. Bij dit kruis hoorde ook een intentieboek waarin het lijden van heel wat mensen opgetekend stond. De bedoeling was dat de gemeenschap die een dienst rond het kruis organiseerde, ook deze intenties in hun gebed zou opnemen. Yves Dorchain, gewezen laborant van ons ziekenhuis en Patricia Rogge, die tot het onderhoudspersoneel behoort, waren fervente Taizé-gangers. Hen werd gevraagd rond het Taizé-kruis in het ziekenhuis een gebedsviering te organiseren. Deze gebedswake viel zo goed mee dat wij gevraagd werden om maandelijks een dergelijke viering op te stellen.

Dit is nu reeds enkele jaren geleden... De gebedswaken zijn ondertussen heel wat veranderd, ze zijn vergroeid met de ziekenhuissfeer en kregen een heel eigen vormgeving. Toch blijft de Taizé-invloed en -inspiratie heel duidelijk merkbaar.

Betekenis in het ziekenhuis

U hebt waarschijnlijk al begrepen dat er bij ons maandelijks, meestal de eerste dinsdag van de maand, een gebedswake in onze kapel plaats heeft. Ik zou ze de 'regelmatige gebedswaken' willen noemen. Er kunnen zich ook 'occasioneel' gebedswaken voordoen. Bijvoorbeeld wanneer een patiënt noodgedwongen op zijn/haar kamer achterblijft bij de begrafenis van iemand die hem/haar lief is of wanneer er iets ernstigs gebeurt met een van onze personeelsleden. Hierdoor begrijpt u al meer dat ik de waarde van een gebedswake vooral situeer op het niveau van het vormen van een gelovige gemeenschap.

Om even de woorden van Prof. André Goossens aan te halen: de gebedswaken zijn voor ons „als fris en helder water”. In een enquête onder de personeelsleden in 1988 die alle pastorale activiteiten moest evalueren, werden de gebedswaken als 'zeer goed' beoordeeld. Ze zijn door vele personeelsleden

gekend en worden enthousiast bijgewoond. De gebedswaken vormen geen concurrentie voor de eucharistievieringen. Ze bevorderen integendeel op een heel eigen manier de gelovige gemeenschapsvorming. Zowel patiënten als personeel hebben het nodig om het samen even stil te maken en samen te bidden temidden van al de drukte, het diepe lijden en de zorgen die zich in een ziekenhuis voordoen. Vooral voor het personeel is dit een unieke gelegenheid omdat zij doorgaans moeilijk van de afdeling weg kunnen om op zaterdag of zondag aan de eucharistieviering deel te nemen. Een deel van hen werkt tijdens het weekeinde niet. Een enige gelegenheid dus om tijdens het werk en het verblijf op een andere manier samen te zijn met de mensen om je heen. Laat mij toe om door het volgende voorbeeld de gelovige gemeenschapsvorming en de solidariteitsgevoelens die ontstaan n.a.v. de gebedswaken te schetsen.

Een van onze personeelsleden was betrokken bij een ernstig ongeluk. Het initiatief ontstond om voor haar een gebedswake te houden waarop personeel, patiënten en haar familie uitgenodigd werden. De gebedswake werd voorbereid door de pastorale dienst en de afdeling waar dit personeelslid werkte. Enkele dagen nadien, de gebedswake was een sterk moment van verbondenheid geweest, werd een tweede personeelslid getroffen door een ernstig ongeluk. Ik had het nieuws nog maar pas vernomen toen een dokter me aansprak en vroeg wanneer de gebedswake zou plaats hebben. In deze gebedswake die op dezelfde manier plaats had, trad ergens voor het einde plots, geheel onverwacht, een jonge patiënte naar voren. Zij vroeg of wij die geloofden voor haar zouden kunnen bidden, zijzelf was ongelovig maar had pas vernomen dat haar toestand zeer ernstig was. Ze vroeg te bidden voor haar gezin. De sfeer in de kapel toen is moeilijk weer te geven. Zeker is dat andere patiënten en personeel zich zeer sterk betrokken voelden bij dit gebeuren. In de periode nadien was dit dan ook sterk voelbaar en merkbaar.

Vormgeving

Hoe gaan wij nu concreet te werk?

a. De voorbereiding

De liturgische werkgroep — bestaande uit elf personeelsleden — bereidt de regelmatige gebedswaken voor. Zij kiezen het thema, gaan op zoek naar teksten — thuis of in de bibliotheek — en werken aan de symboliek. Tijdens de voorbereiding maken wij o.m. heel dankbaar gebruik van *Al de dagen van ons leven*¹, zeker wanneer het thema inspeelt op het kerkelijk jaar, en het waardevolle *Laat ons bidden*², dat heel eenvoudige, maar rake voorbeden biedt. Daarnaast is het materiaal afhankelijk van het thema.

De occasionele gebedswaken worden voorbereid door de pastorale dienst, zoveel mogelijk in samenwerking met het personeel van een bepaalde afdeling. Aankondigen is zeer belangrijk, ook in een ziekenhuis. Om een gebedswake aan te kondigen wordt er op elke dienst een affiche gehangen. De gebeds-

1. P. DELEU a.e., *Al de dagen van ons leven*, Averbode 1986.

2. S. KONIJN, *Laat ons bidden*, Hilversum 1986.

wake wordt vermeld in het personeelsblad, de agenda van het ziekenhuis en in de vergaderingen van de pastorale werkgroepen. Op tijd en stond krijgt elke patiënt een gebedskaartje bij zijn ontbijt met een uitnodiging om deel te nemen aan de volgende gebedswake.

b. De frequentie

Wij streven ernaar om acht maal per jaar een gebedswake te houden. Drukke liturgische tijden zoals de kerst- en paastijd worden meestal vermeden.

c. Thema's

Elk jaar kiezen wij één thema voor alle gebedswaken. In 1987-88 hebben we telkens op een andere manier de figuur van Maria belicht en — bij wijze van inleiding — in de eerste gebedswake alle evangelieteksten over haar eens samengebracht. In 1988-89 waren enkele grote voorgangers in het geloof de centrale figuren: Augustinus, Gandhi, Bonhoeffer, Pater Damiaan, Dag Hammarskjöld e.a. Dit jaar stemmen we de gebedswaken af op het jaarthema van het bisdom Brugge: *Woorden die wegen wijzen*.

d. Kader

Hoe ziet onze kapel eruit bij een gebedswake? Het altaarpodium is geheel en al voorbehouden voor de ikoon van de H. Drievuldigheid en heel veel kaarsjes (hier merkt u de Taizé-invloed). Dit heeft een zeer stemmig effect en wordt positief ervaren door patiënten en personeel. Bij de meeste regelmatige gebedswaken is er ook een uitstelling van het H. Sacrament. Wierook is hierbij niet afwezig. Niemand betreedt het podium tijdens de gebedswake. De priester van het ziekenhuis zit temidden van de andere aanwezigen. Wanneer men voorleest gebeurt dit naast het podium. Afhankelijk van het thema van de gebedswake is er al dan niet een bijkomende symboliek aangebracht.

e. Schema

Onze gebedswaken hebben plaats tussen 10u30 en 11u00 in de voormiddag. Er zijn telkens vijftig tot tachtig aanwezigen. Aan de hand van een concreet voorbeeld zou ik nu graag met u het schema van een gebedswake doornemen.

VOORBEELD :

Een gebedswake rond Augustinus waarbij het centrale thema *Zoektocht naar God* in het gewone leven en in het lijden geplaatst wordt.

1. De tijd van het binnenkomen in de kapel

De kaarsen rond de ikoon branden al. Er speelt rustige muziek, meestal enkele liederen uit Taizé.

2. Inleiding

In een inleiding verwelkom ik iedereen en geef bondig wat informatie over het leven van Augustinus en zijn grote invloed in de kerkgemeenschap. Doorheen leven en lijden kan hij ons ook vandaag nog inspireren.

3. Een lied

4. Eerste lezing

We opteerden voor een tekst waarin Augustinus enkele beschouwingen over de God die hij liefheeft, neerschrijft.

5. *Lied*

We beluisteren het prachtige lied *Om vrede* dat gemaakt is op een gekende tekst van Augustinus (*Veel te laat heb ik jou liefgekreken*). De patiënten en het personeel beschikken over de tekst.

6. *Evangelielezing*

De evangelielezing handelt over de belijdenis van Petrus (Mt. 16, 13-20). Ze wordt kort ingeleid en rustig voorgelezen.

7. *Acclamatie*

De acclamatie 'Gezegend is de Heer' (*Laudate Dominum*, Taizé) is reeds goed gekend bij de regelmatige deelnemers.

8. *Een bezinningsstilte*

Een bezinningsstilte van wel vijf minuten volgt. Te lang? Welnee, de uitleg op deze liturgische studiedagen rond het belang van de stilte behoeft geen aanvulling.

9. *Voorbeden*

In onze ziekenhuisgemeenschap hechten wij veel belang aan de voorbeden. Zij bieden immers de gelegenheid om samen (patiënten en personeel) voor de Heer te staan met onze vragen, onmacht en noden.

10. *Bezinningstekst.*

Een tekst van Augustinus over het *Zoekend geloven* is een van de laatste fazen in deze gebedswake.

11. *Slotlied*

We zingen mee met het *O Christe Domine Jesu* (Taizé).

12. *Zendingstekst en zegen*

BESLUIT

Ik ben dankbaar dat ik de kans kreeg om voor u te getuigen van de gebedswaken in ons ziekenhuis. Zoals de gebedswaken nu opgebouwd zijn, zijn ze goed voor ons. Dit wil niet zeggen dat we mogen berusten! We moeten kritisch blijven en verder zoeken. Een van mijn mooiste herinneringen aan de gebedswaken is dat oude, blinde vrouwtje in haar rolstoel die, terwijl ik haar terugbracht naar haar kamer, vroeg: „Mag ik morgen terugkomen?“. Het is een stimulans om verder te doen!

Dank u wel.